

Trinn 3 – Ledelse av medledere, vedlegg 8

Speidermetoden

Forpliktelse gjennom lov og løfte

NSF ønsker at speiderbevegelsens verdier kommer til uttrykk i det daglige speiderarbeidet. Speiderledere skal fremstå som gode forbilder ved at de synliggjør speiderloven, speiderløftet og valgspåket gjennom holdning og handling. Den enkelte speider må gis mulighet til å ta stilling til egne verdier og forplikte seg til disse.

Å formidle verdier er enkelt. Å formidle de riktige verdiene kan fra tid til annen være mer utfordrende, fordi det da stilles krav til oss som menneske.

Verdiene i speiderarbeidet finnes på to plan, i hodet og i handling. Noen holdninger har vi i hodet, våre personlige oppfatninger av godt og ondt, riktig og galt, vår forestilling om hva som er viktig i livet. Andre holdninger viser vi gjennom våre handlinger, og disse er viktigere. Fordi det er disse vi viser frem, det er disse andre mennesker må forholde seg til. *Gjør som jeg sier, ikke som jeg gjør*, er ikke med å skape de holdningene du ønsker. Handling gir andre mennesker tanker om hvordan du er som person, og påvirker dem. I speiderbevegelsen har vi en unik sjanse til å påvirke speiderne. Og vi gjør det. Gjennom vår ledelsesform og våre metoder er vi forbilder for våre speidere. Det er enklere å følge i lederens fotspor enn å trække seg en ny sti.

Aktivitetene våre synliggjør våre verdier. Våre oppgaver til speiderne gjennomføres av våre holdninger. Ser vi aktiviteten som en praktisk oppgave, eller ser vi på hvordan omgivelsene er en del av en helhet? Bruker vi oppgavene til å beskjefte speiderne, eller er de et ledd i utviklingen av den enkelte?

Samtale, sang, fortellinger kan på hver sin måte påvirke speiderne. Men det er ikke det samme hva vi snakker om, synger eller forteller til speiderne. Noen sanger passer til speiderbruk, andre sanger formidler det stikk motsatte av det vi står for. Det samme gjelder fortellinger. For å kunne formidle noe må ledere ha et bevisst forhold til innholdet. Våre tradisjoner og seremonier bærer en tung bær. Disse faste innslagene i enheten virker sterkere og mer holdningsskapende enn enkeltstående aktiviteter.

Som speiderleder skal du tilrettelegge for:

- at speideren reflekterer over egen tro, livssyn, moral, etikk og speidingens verdigrunnlag, og blir bevisst på eget verdigrunnlag.
- at speideren tar ansvar for egen utvikling, og forstår konsekvenser av egne valg.

På Brownsea Island forpliktet guttene seg på æresord til å gjøre det de fikk beskjed om. Baden-Powell mente at dette førte til ansvarsfølelse og sikret utvikling. I 1907 betydde det mye å love noe "på æresord", og valgspåket, "Vær beredt" appellerte til innsatsvilje. Baden-Powell mente at speiderne gjerne ville strebe etter de verdiene han satte opp ved å forme dem som en lov for speidere, med ridderlovene som forbilde. Speiderloven er ikke en samling forbud – i følge Baden-Powell virker det provoserende og mot sin hensikt. "En

speider er...” viser derimot hvilken vei vi skal gå, og slår fast hva som ventes av oss. Dette blir forsterket av speiderløftet der vi lover å gjøre vårt beste. Ideen til speiderløftet fikk Baden-Powell av en liten gutt som skrev at når han hadde lovet noe, så følte han seg forpliktet til å holde det.

Speiderløfte

Jeg lover etter beste evne å være åpen for Gud, hjelpe andre og leve etter speiderloven.

eller

Eg lovar etter beste evne å vere open for Gud, hjelpe andre og leva etter speidarlova.

Forenklet beverløfte

Beverne kan ikke forventes å forstå ordlyden i speiderløftet. Et løfte har ingen verdi hvis de som skal avlegge det ikke forstår hva de sier. Beverkolonien bruker derfor et forenklet speiderløfte:

Jeg lover:

- å gjøre mitt beste
- å hjelpe andre
- å være en god venn

Speiderloven lyder:

1. En speider er åpen for Gud og Hans ord.
2. En speider kjenner ansvar for seg selv og andre.
3. En speider er hjelpsom og hensynsfull.
4. En speider er en god venn.
5. En speider er ærlig og pålitelig.
6. En speider kjenner naturen og verner om den.
7. En speider tenker og handler selvstendig og prøver å forstå andre.
8. En speider gjør sitt beste i motgang og vansker.
9. En speider er nøysom og prøver å klare seg selv.
10. En speider arbeider for fred og forståelse mellom mennesker.

eller:

1. Ein speidar er open for Gud og Hans ord
2. Ein speidar kjenner ansvar for seg sjølv og andre.
3. Ein speidar er hjelpsam og viser omsyn.
4. Ein speidar er ein god ven.
5. Ein speidar er ærleg og til å lite på.
6. Ein speidar kjenner naturen og vernar om han
7. Ein speidar er sjølvstendig i det han tenkjer og gjer, og prøver å forstå andre
8. Ein speidar gjer sitt beste i motgang og vanskar
9. Ein speidar er nøysam og prøver å greie seg sjølv.
10. Ein speidar arbeider for fred og forståing mellom menneske.

Speidernes valgspråk lyder:

Vær beredt – alltid beredt

eller

Ver budd

Learning by doing

Med "Learning by doing" mener vi at speiderne lærer gjennom egne handlinger og får erfaringer som danner grunnlaget for personlig utvikling. Som leder velger vi metode og lederstil i overensstemmelse med speiderens modenhet overfor oppgaven.

Som speiderleder skal du tilrettelegge for:

- at speiderne involverer seg aktivt i arbeidet og programmet
- at speiderne gjennom egne handlinger samler seg erfaring som kan danne grunnlaget for personlig utvikling og anvendelse i andre sammenhenger
- at speiderne utvikler og bruker egne ferdigheter og kunnskaper til å løse nye utfordringer

Vær bevisst på hvilken lederstil og innfallsvinkel du har som leder. Hva fungerer best?

Dette:

- Læring er det viktigste
- Min måte passer nok best
- Dette greier de aldri
- Se på meg og gjør som jeg

Eller dette:

- Du motiverer ved små spørsmål speiderne/patruljen til å sette et mål
- Speiderne finner en oppgave i Speiderprogrammet som de vil gjøre
- Speiderne gjennomfører oppgaven på det nivået de klarer
- Speiderne gis anledning til å prøve og feile
- Speiderne får bruke fantasien
- Speiderne lærer å ta ansvar

Tips til veileder: *Les punktene ovenfor en etter en og la deltakerne reise seg på det punktet de mener kjennetegner lederstilen deres best.*

Speiderprogrammet skal hjelpe oss å sette et mål enten det er personlige mål eller et patruljemål.

For å levendegjøre programmet, må vi gå sammen med speiderne, gå bak dem, ved siden og av og til foran. Vi skal være den usynlige hjelperen. Vi må stille spørsmål: hva skal vi lære -

hvordan - hvorfor. Vi må være motivasjonsfaktoren, oppmuntre til å tørre å sette i gang med nye emner, nye mål, nye utfordringer. Vi må bevisstgjøre for speiderne, ved våre spørsmål, at de lærer noe hele tiden og det er viktig at mål og de oppgaver som velges, gjøres av speiderne - lederen er tilretteleggeren.

Det vi driver med skal være lystbetont, går noe feil, så er det en erfaring. Gjort er gjort og spist er spist. Læringen blir ikke bedre om lederen står og forteller at: "var det ikke det jeg sa..." eller "jeg fortalte dere hvordan dere skulle gjøre det". Spørsmålet til speiderne blir heller hvorfor gikk dette galt. Viktig er det å passe på å trekke alle med, hvis det er en patruljeoppgave. Alle kan bidra, også de som ikke sier mye. Gi speiderne muligheten, ved å være spørsmålsstilleren som ved diskusjoner viser at oppgavene kan løses på mange måter, men lar speiderne gjøre det på sin måte. Vis tillit - dette klarer dere.

Learning by doing er altså en måte å lære på. Det er en annerledes måte, men en effektiv måte å nå målet med et helhetlig menneske som tenker og handler selvstendig. Derfor er det vår oppgave som ledere å la dette bli virkelighet, ikke en myte- "I did it my way"

Husk også:

Se	5 % huskes
Se og høre	15 % huskes
Se og høre og gjøre	80 – 100 % huskes

Bruk av patruljesystemet

"Patruljesystemet er ikke et system å drive speiding etter, det er det eneste systemet." Slik skrev Baden-Powell i sin rapport etter Brownsea Island. "Vi delte guttene inn i patruljer med fem i hver, og med en av de eldste som patruljefører. Denne organiseringen var nøkkelen til vår suksess."

De forskjellige enheter har forskjellige navn på inndelingen. Beverne deler seg i familiene. Flokk deler seg i kull. Troppen deler seg i patruljer. Rovere kan dele seg i grupper men det ikke så vanlig. Hvis bever eller flokk bruker andre rammer så skal inndelingen tilpasses dette.

I tillegg til at patruljesystemet er speidingens grunnpilar, er det også på det rene at barn ønsker å føle tilhørighet til en gruppe. Forholdet til de jevnaldrende har nemlig stor betydning for barns utvikling. Barn lærer av hverandre, de er opptatt av hverandre og de sammenlikner seg med hverandre. De sosiale spillereglene utvikles i barnegruppen.

Størrelsen på familie, kull, eller patrulje bør ikke bestå av flere en 5 - 6 barn. Gruppene kan gjerne være sammensatt av begge kjønn ellers kan de være hver for seg. Lederne bør ta hensyn til at gutter og jenter i de forskjellige enheter, spesielt de yngre enheter, kan være veldig forskjellige. Guttene er mer flokkorienterte, mens jentene har sin «bestevenninne». Er det få av et kjønn i enheten, bør de få gå i samme familie, kull eller patrulje. Blir de spredt,

kan de lett bli skjøvet ut av fellesskapet av guttene som (stort sett) er mer dominerende i sin flokkmentalitet.

Hver familie, kull eller patrulje får et navn. I beverne kan det for eksempel være navn etter treslagene som beverne liker, og lage familiemerket i forskjellige farger. For eksempel: bjørk - gul, rogn - rød, selje - grønn, eik - brun, osp - oransje. Fargene kan senere brukes i ulike sammenhenger, som konkurranser eller leker. I flokken kan kull navnene ha bakgrunn i jungel boken hvis det er valgt som tamme eller være farger. I troppen har oftest patruljene navn etter dyr som hauk, bjørn, gaupe, pinnsvin osv.

I beverkolonien ledes enheten av en beverleder, og hver familie ledes av en beverassistent – en voksen leder eller foreldre. Dette avhenger naturlig nok av det totale antallet ledere og assistenter i kolonien, men det bør ideelt sett være én voksen person per fem bevere. Flokken ledes av en voksen person som oftest kalles for Akela. De andre ledere har navn også fra jungel boken. Hver kull bør ha en assistent som de har som fast veileder. Troppen ledes av troppsleder og assistenter mens patrulje ledes av en patruljefører og en assistent patruljefører, ofte kalt pepper og asser. Troppens ledere, assistenter, pepper og asser sammen kalles for førepatruljen.

Patruljesystemet betyr fellesskap og samhörighet i små grupper over tid. I patruljen lærer du både å samarbeide i en gruppe samtidig som du utvikler deg som selvstendig individ. Speideren skal føle trygghet i å oppleve seg selv som en nødvendig del av patruljen. Speideren lærer av å bli ledet av, og selv lede, jevnaldrende speidervenner.

Som speiderleder skal du tilrettelegge for:

- at speideren føler trygghet i patruljen og opplever seg selv som en viktig del av den
- at speideren lærer å respektere og gjøre bruk av de enkelte patruljemedlemmenes ulikheter, samt at den enkelte kan ha skiftende roller og funksjoner i patruljen i forskjellige situasjoner
- at patruljeaktivitetene i seg selv oppleves som en del av en helhet, og at speideren kan se mening med og sammenheng i speiderarbeidet
- at det er gjensidig påvirkning mellom barn og voksne

Friluftsliv

Friluftsliv betyr at en vesentlig del av speiderlivet foregår i naturen på naturens egne vilkår. Friluftsliv gir speiderne stadig nye utfordringer og muligheter til å ta egne beslutninger og ta vare på seg selv og andre. Det å være ute i naturen lærer speiderne å sette mer pris på det de har til daglig og ikke legger merke til (varmt vann, strøm osv).

Som ledere må vi passe på at aktivitetene tilrettelegges slik at den enkelte speider blir glad i å ferdes i naturen. Den enkelte speider skal få god kunnskap om naturen og respekt for naturens krefter og muligheter. Friluftsliv er en metode for å utvikle speiderne til å bli selvstendige og ansvarsbevisste!

Norsk friluftstradisjon bygger på det enkle friluftslivet, som gir opplevelser uten å etterlate spor i naturen. Dette er en mangfoldig og rik tradisjon som vi ønsker at speiderne skal oppleve og føre videre.

I alt Baden-Powell skrev, fremhevet han naturen som tumleplass for aktiviteter. Men det var ikke nok å ta med jenter og gutter ut i skogen og lære dem det som trengtes. Han ville forsøke å la dem få del i den spesielle atmosfære (ånd) som hersker i det friluftslivet som bare naturen kan by oss. "Gud har gitt oss naturens store bok å lese", sa han.

Mennesker som levde nær naturen, var viktige inspirasjonskilder for Baden-Powell. Naturen appellerer til urinstinkt i mennesket, den er nøkkelen inn til et stort rike. En får tak i speiderånden gjennom det romantiske i woodcraft og naturstudier, mente han. Han førte guttene så langt som mulig tilbake til det primitive, ved å lære dem sporlesing, iakttakelse og sans for terrengets muligheter. Dette førte til at de ble stolte av arbeidet, de fikk selvtilitt, ansvarsfølelse og trygghet.

Som speiderleder skal du tilrettelegge for:

- at speideren opplever læring i og gjennom friluftsliv
- at speideren får mulighet til å oppleve ulike typer av natur, slik at speideren opplever naturens mangfold
- at en vesentlig del av speiderlivet foregår i naturen på naturens egne vilkår
- at speideren får kjennskap til og respekt for naturen og dens sårbarhet
- at speideren engasjeres aktivt i å verne naturen
- at speiderne får oppleve stemninger og skjønnheten i naturen
- at speiderne prøver nye friluftaktiviteter og opplever gleden ved å være på tur

Samfunnsengasjement

Samfunnsengasjement er en av pilarene i NSF's speiderprogram, og det er - direkte og indirekte - en viktig del av NSF's verdigrunnlag:

- NSF's mål er å "utvikle medlemmene til selvstendige og ansvarsbevisste mennesker".
- Speiderloven, særlig paragraf 2, 7 og 10, sier at vi skal lære om andre og forsøke å påvirke menneskene rundt oss.
- I Speiderløftet lover vi å "hjelp andre".
- Gjennom valgspråket sier vi at vi er "alltid beredt"
- NSF's grunnregler § 1-5-3 sier at "forbundet søker å påvirke samfunnsutviklingen i samsvar med sitt ideologiske grunnlag og program".
- Som medlem av WAGGGS og WOSM er NSF medlem av verdensspeiderorganisasjoner som har et betydelig fokus på samfunnsengasjement.

Samfunnsengasjement betyr utvikling av selvstendige og ansvarsbevisste mennesker som aktivt bidrar til å skape en bedre verden, der mennesker er likeverdige som individer og har evne til å bidra konstruktivt i samfunnet. Speideren lærer at hun er en del av samfunnet, og at hun gjennom aktiv handling kan påvirke samfunnet i positiv retning.

Som speiderleder skal du tilrettelegge for:

- at det er gjensidig påvirkning og sammenheng mellom speidermiljøet og samfunnet for øvrig
- at man lærer seg å ta stilling til samfunnsforhold gjennom en forståelse av samfunnet vi lever i
- at speiderne blir kjent med hvordan mennesket er med på å påvirke naturen, og gjør noe for at balansen skal opprettholdes.
- at speiderne får kjennskap til ulike kulturer og grupper av mennesker, og arbeider med å sikre likestilling og likeverd mellom mennesker
- at speiderne arbeider for fred og forståelse mellom mennesker.

”Prøv å forlate denne verden litt bedre enn du fant den” sier Baden-Powell i sin siste hilsen til speiderne. Helt fra starten av var begrepet tjeneste sentralt i speiderarbeidet. Baden-Powell brukte ord som tjenestevillig og evnen til å gjøre nytte for seg.

”Hele speidertreningen har til hensikt å føre gutten bort fra egoismen, som er den største lasten i verden i dag,” mente Baden-Powell for snart 100 år siden. Hvordan? Gjennom den daglige ”gode tårn”. Fra denne enkle og tilsynelatende ubetydelige handlingen så han muligheten til å utvikle speidernes holdninger til verdier som pliktfølelse og omtanke for andre.

Engasjement handler både om holdninger og handlinger.

Engasjement handler om å ha en bevissthet om, og et ønske om å forandre noe, og at dette ønsket blir omsatt i handling. Holdninger, kunnskap og ferdighet er viktig for å kunne omsette et ønske til handling. Speiderprogrammet er en hjelp for at speiderne skal tilegne seg kunnskap, ferdigheter og holdninger som kan hjelpe dem å omsette ønsker om forandring til handlig.

Å utvikle selvstendige og ansvarsbevisste mennesker er et av våre viktige bidrag til samfunnet, i Norge og i verden. Når vi er speiderledere gjør vi et viktig arbeid blant barn og unge, det er en positiv faktor og gjør en forskjell for barn og unge i lokalmiljøet vårt.

Det vi lover i speiderløftet - etter best evne å hjelpe andre -, og det NSF sine grunnregler § 1-5-3 sier om at NSF arbeider for å påvirke samfunnet rundt oss, - er eksempler på et ønske og en målsetning om å handle, - å omsette holdninger til handlinger. Engasjement innebærer å gå fra et ønske om forandring til å gjøre noe aktivt for å fremme denne forandringen.

På dette feltet er det kanskje ikke alltid så synlig hva vi som speidere og organisasjon gjør. Det synes når vi har speideraksjonen eller andre konkrete tiltak, - men synes det ellers? På speidertingene i 2000 og 2002 ble det vedtatt at vi har lov til å bruke speiderskjorta (og slik vise oss som speidere og gruppe) i demonstrasjonstog. Vi har lov til å vise at vi står for noe! – Men hvor ofte gjør vi det? Andre måter å markere standpunkter på er kanskje vel så viktige som det å gå i demonstrasjonstog? Handlinger er ofte mer virkingsfulle enn ord også når vi vil markere hva vi står for. Hva er mest virkingsfullt, - skrive et leserinlegg i lokalavisen om f.eks. at vi burde bli flinkere til å besøke ensomme mennesker i bygda/ byen, eller å ta initiativ til eller melde seg til en besøkstjeneste?

Symbolikk, rammer og lek

Symbolikk

Symbolikk og rammer bruker vi for å skape en felles identitet, og for at speiderne skal oppleve at de er med i en større sammenheng. Med ramme mener vi en historisk eller tenkt omgivelse fra litteraturen eller andre kilder. Det setter fantasien i sving og er med på å skape et miljø der speiderne lettere tilegner seg kunnskap, ferdigheter og holdninger vi ønsker å gi. Det er viktig at symbolikken og rammene samsvarer med speidingens verdigrunnlag.

Elementet symbolikk, rammer og lek er det mest sentrale punktet i speidermetoden for flokkarbeidet. Vi vil derfor se nærmere på læring gjennom lek og rammearbeid i egne økter.

Et viktig redskap i forhold til rammer og symbolikk er seremonier. En seremoni i speidersammenheng er en høytidelig handling, ofte med symbolsk innhold, som blir gjentatt etter samme mønster ved flere anledninger. Seremonien kan være knyttet til spesielle begivenheter i flokken eller inngå som fast innslag på møtene.

I enhetene har vi flere seremonier som skal minne oss om løfte vi har avlagt og hva speideren står for. Det er fint om seremoniene knyttes til rammen dere bruker i enhet.

Hvordan bør en seremoni være?

- Enkel og høytidelig
- Symbolsk innhold
- Lettfattelig, slik at budskapet kommer tydelig frem
- Lett å lære
- Kort. Hvis den trekker ut, svekkes interessen
- Den skal samle deltakerne om noe, derfor må det være ro og konsentrasjon før dere begynner
- Alvorsfylt i utførelsen
- Samlende
- Den må være godt forberedt, nøye planlagt. Ingenting må klikke
- De som skal delta med en oppgave, må instrueres på forhånd, slik at de vet hva som skal foregå og hvordan det skal foregå
- Bruk ikke seremonier for ofte

Dette er de vanligste anledningene for en seremoni:

- Åpning av møte
- Avslutning av møte
- Opptak av nye medlemmer i enhet
- Overgang fra en enhet til det neste
- Scouts Own
- Leirbålinnvielse
- Utdeling av merker/utmerkelser
- Markering av fortjenestefull innsats
- Spesielle seremonier i forbindelse med rammen
- Fødselsdagsseremonier

- Begivenheter i lokalmiljøet, for eksempel flaggheising 17. mai

Formålet med en åpnings- og avslutningsseremoni:

- Trygghet: speideren møter noe kjent
- Harmoni: vi skaper en hyggelig og rolig stemning som start eller slutt på møtet
- Fellesskap og tilhørighet: seremonien gir følelse av fellesskap. Det er kun de som tilhører enheten som har anledning til å delta.

Tradisjon: seremonien er den samme over lang tid og tilhører enheten.

Ramme

Arbeidet i kolonien og flokken bør ha en ramme. Med ramme mener vi en historisk eller tenkt omgivelse fra litteraturen eller andre kilder. Det setter fantasien i sving og er med på å skape et miljø der bevere eller småspeiderne lettere tilegner seg kunnskaper, ferdigheter og holdninger vi ønsker å gi. Dessuten er bruk av rammer med på å gjøre speidertiden i enheten morsommere og den er med på å skape et særpreg rundt det å være bever eller småspeider.

Historier og eventyr vil alltid sette fantasien i sving, både hos store og små. Det gir muligheter for innlevelse og videre tankeflukt, og vi kan trekke paralleller mellom personer og hendelser i historien og vår egen situasjon. Dette kan ofte gi større forståelse for både oss selv og andre.

Familienavn eller Kullnavn, navn på ledere, møtesteder og lignende som går igjen år etter år, gjør at småspeiderne fort føler seg hjemme i flokken og kjenner tilhørigheten i en gruppe. Bruk av rammer skaper tradisjoner som igjen gir trygghet.

Som leder vil du oppdage at en fast ramme gir deg mange ideer og mye hjelp til selve programplanleggingen. Det er mange måter å bruke rammer på.

Historien kan "dekke" hele programmet, men det kan virke anstrengende og gi liten fleksibilitet i flokkarbeidet. Dessuten kan småspeiderne etter hvert synes det blir kjedelig med den samme historien møte etter møte. Bruker du derimot rammen ved seremonier, åpninger, samlingsstund, bakgrunnshistorie ved lek og konkurranser, som motivasjon ved innlæring, som høytlesing/fortelling osv., har du større muligheter til å variere innholdet på møter og møtetyper.

Deler av historien egner seg kanskje ekstra godt som løypeopplegg eller til et spesialmøte. Den kan gi gode ideer til andre aktiviteter som hører hjemme i flokken.

Noen ganger vil du ha behov for "spesialrammer" eller temamøter enten som enkelthendelser eller som "prosjekter" over 1 – 3 måneder. Det er bare fint med litt variasjon og overraskelsesmomenter og det ødelegger ikke rammetradisjonen. Pass bare på å bruke rammen ved de faste postene og ved seremonier.

Ved opptagelse av nye småspeidere er det viktig at rammen legges vekk. Småspeiderne skal få en forståelse av at opptakelsen innebærer et alvorlig løfte. De må ikke oppleve opptakelsen som en lek.

Rammer som egner seg godt til bruk blant 3 - 4. klassinger er Jungelboka, Dyreskogen og Sjøspeiding. Andre rammer kan også brukes: Indianer, Ronja, Ole Brumm, Kardemomme by, eventyr osv.

Det viktigste ved bruk av rammer er at flokklederen føler at den rammen som velges brukt, er noe flokklederen kjenner seg igjen i og trives med. Da er det lettere å gi noe av seg selv og flokklederens glød og iver smitter over på småspeiderne.

Lek

Instruksjon i speiding bør mest mulig gis gjennom øvelser, leker og konkurranser. Lek er gøy, lek er alvor. Voksne leker for å koble av og samle nye krefter. For barn kan lek være en måte å uttrykke seg på. Lek er både fysisk og tankemessig aktivitet. Barn har stort behov for å bytte stilling ofte. De trenger et vekselspill mellom hvile og aktivitet. Gjennom leker kan de lære å fungere i sosiale sammenhenger.

I speidersammenheng er leken med sine fysiske, praktiske og sosiale aspekter et viktig virkemiddel for å nå målet vårt.

Leken kan gi:

- Bevegelse
- Positive opplevelser
- Moro
- Kunnskaper/ferdigheter
- Respekt for andres prestasjoner
- Ny viten om seg selv
- Evne til å ta seier/nederlag på en fornuftig måte
- Samspill med andre
- Lystbetonte møter og turer

Du bør tenke over hvorfor du skal ha en lek. Speiderne skal gjerne lære noe av en lek. Leken er kanskje det mest verdifulle hjelpemiddelet vi har til å utvikle karakteren. Den gir glede og godt humør, finner fram skjulte egenskaper, utvikler selvdisciplin, utholdenhet, konsentrasjon og mye mer.

Progresjon i aktiviteter og ferdigheter

Progresjon betyr i denne sammenheng at aktivitetene gir en utvikling eller progresjon i kunnskaper, ferdigheter og opplevelser i løpet av tiden som speider. Som speiderledere skal vi bidra til å sikre at programmet er allsidig og at speideren lærer praktiske ferdigheter som er til nytte, skaper glede og danner identitet. Gjennom progresjonen i aktivitetene skal den enkelte speider få positiv livserfaring som utvikler pågangsmotet, samarbeidsevnen, kreativiteten og selvtilliten. Det er også progresjon i muligheten til å påvirke, ta ansvar og prøve seg som leder.

Som speiderleder skal du tilrettelegge for:

- at aktivitetene bygger på speiderens interesser og kreative evner
- at aktivitetene er allsidige, med mange forskjellige emner og med lette og vanskelige oppgaver innenfor det samme tema
- at speideren gradvis opparbeider seg ferdigheter problemløsning, selvmotivering, evne til samarbeid og ledelse.
- at vi velger metoder og emner som passer til speidernes evner og ferdigheter
- at vi bygger videre på de kunnskaper og ferdigheter som er tilegnet gjennom hele speidertiden
- at du som leder engasjerer deg i aktivitetene og er aktiv sammen med speiderne

Progresjon i målene:

Mål med arbeidet i beverkolonien

Gjennom arbeidet med beverprogrammet skal den enkelte speider:

- Oppleve vennskap og tilhørighet
- Få et positivt forhold til naturen
- Få et positivt forhold til speiding

Mål med arbeidet i flokk

Gjennom arbeidet med småspeiderprogrammet skal den enkelte speider:

- Få trening i å samarbeide og løse oppgaver med andre
- Utvikle ansvarsfølelse og lære å ta ansvar for seg selv
- Utvikle nysgjerrighet og positive holdning til læring
- Bli kjent med og utvikle omsorg og ansvar for naturen
- Bli kjent med og utvikle ansvar for nærmiljøet
- Utvikle forståelse for sosiale normer, og for hva som er rett og galt
- Utvikle sine motoriske ferdigheter, og spesielt finmotorikken

Gjennom prosjektarbeid skal den enkelte småspeider:

- Få trening i å løse en oppgave sammen med andre

Mål med arbeidet i tropp

Mål for stifinnere:

Gjennom arbeidet med stifinnerprogrammet skal den enkelte speider:

- Utvikle praktiske ferdigheter
- Benytte egne ferdigheter, kunnskaper og kreativitet til å løse nye oppgaver
- Prøve seg på ledelse
- Oppleve et aktivt friluftsliv og lære å verdsette det

- Bli kjent med samfunnet og bli bevisst på mulighetene til å påvirke det
- Oppleve og bidra til samarbeid og vennskap i patruljen
- Utvikle et sunt kroppsbilde
- Utvikle sitt moralske kompass og evnen til å se utenfor seg selv
- Få trening i planlegging og gjennomføring av en større arbeidsoppgave
- Få trening i prosjektarbeid ved å gå hele veien fra idé til ferdig resultat

Mål for vandrerne:

Gjennom arbeidet med vandrerpogrammet skal den enkelte speider:

- Oppleve medbestemmelse og delta i demokratiske prosesser
- Arbeide med egen motivasjon og utvikling
- Få erfaring i ledelse og ta ansvar for seg selv og andre
- Utforske nye aktiviteter og områder
- Utforske nye aktivitetsområder og nye territorier
- Få erfaring med et aktivt friluftsliv gjennom alle årstidene
- Utvikle evnen til å orientere seg i samfunnet og opparbeide engasjement
- Utvikle evnen til kritisk og selvstendig tenking
- Utvikle egen identitet og et positivt selvbilde
- Oppleve og bidra til samarbeid og vennskap i patruljen, troppen og speidergruppa

Mål for roverarbeidet

Gjennom arbeidet med roverprogrammet skal den enkelte speider:

- Utvikle forståelse for friluftslivets verdi for samfunnet
- Være i stand til å handle lokalt for å ta vare på miljøet
- Oppleve seg selv som en del av fellesskapet, og engasjere seg i samfunnet lokalt, nasjonalt eller internasjonalt
- Utvikle forståelse for internasjonale spørsmål, og bidra til samarbeid på tvers av landegrenser og kulturer
- Reflektere rundt og kunne gi uttrykk for eget livssyn, og egne verdier og holdninger
- Oppføre seg hensynsfullt overfor andre, og respektere andres verdighet og verdier
- Kunne sette seg inn i andre menneskers livssituasjon, bakgrunn og synspunkter
- Vise samarbeidskompetanse, og kunne gi uttrykk for at man verdsetter andres bidrag og innsats
- Handle selvstendig og i tråd med egne overbevisninger, og forstå og ta konsekvensene av egne valg
- Utvikle forståelse for vennskapets betydning for egen livskvalitet
- Få trening i å skape ideer til egne prosjekter, og planlegge, gjennomføre og evaluere prosjektet

Medbestemmelse og ansvar

NSFs lover §1-5-1 "Norges speiderforbunds formål er å utvikle mennesker til selvstendighet og til å ta aktivt ansvar i samfunnet i samsvar med idealene fra speiderløftet og speiderloven"

Medbestemmelse betyr at vi skal gi den enkelte speider innflytelse i det daglige speiderarbeidet, og trening i å ytre egne meninger. Den enkelte speider skal motiveres til å påta seg økende grad av ansvar.

Det er viktig at den enkelte speider opplever og forstår hva det vil si å tilhøre et demokrati.

Som speiderleder skal du tilrettelegge for:

- at speideren får benyttet sin rett til medbestemmelse og mulighet for å ta større ansvar for det som skjer i enheten og gruppen
- at speideren har reelle valgmuligheter i overensstemmelse med sine interesser og evner
- at speideren opplever og forstår konsekvensene av egne valg og handlinger
- at speideren opplever å bli ledet og selv kunne lede andre

Baden-Powell hadde erfaring med at gutter var ivrige og lærevillige hvis han bare ga dem sjanser og ansvar. Han ville lære opp fredsspeidere – beredt til å hjelpe andre. Han satte pris på initiativ, ansvarsfølelse og eventyrlyst, og mente dette var egenskaper samfunnet trengte. Han ga speiderne mottoet "vær beredt" for å fortelle at de alltid skulle være klar til å "gjøre den rette tingen i det rette øyeblikket og ha viljen til å gjøre den." Det handler om ansvar. "Vent mye av speiderne dine, og du vil vanligvis få det", sa han og mente at å gi virkelig ansvar innebærer å la speiderne løse oppgavene på sin egen måte. "Hvis du gir en mann ansvaret for en jobb, må du, hvis du er rettferdig mot ham, la han velge sine egne verktøy". Han skriver også, at for å få fullt utbytte av patruljesystemet, må lederen gi patruljeføreren virkelig ansvar, hvis han bare gir delvis ansvar, vil han bare få delvise resultater.

I beverkoloni og flokk kan oppgavene være f.eks.

- å finne fram utstyr før møtet
- å rydde etter møtet
- å holde orden på kullet materiell under møtet
- å lede kullet i lek og annen aktivitet
- å representere kullet
- å instruere de andre og overbringe beskjeder
- å stå post i en sporløype.